โครงการเฝ้าระวังโรคเลปโตสไปโรซิส ณ แปลงนาสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และพื้นที่ข้างเคียง พ.ศ. 2552-2556

นพดล แสงจันทร์, ภัทร กอมณี, ยุทธพงษ์ สุดสวาท, อนุภาพ อีซา, มานะ มรกตจรัสรุ้ง, พิสิษฐ์ เรืองณรงค์, มานพ ภู่ยินดี และ ปรางฉาย เศรษฐจันทร

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร

รายงานความก้าวหน้า

เนื่องด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชกรณียกิจ เสด็จพระราชดำเนิน ณ แปลงนาสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ทรงเป็นประธานในการเพาะปลูกข้าว และการเกี่ยวข้าวเป็นประจำทุกปี แต่ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2550 ได้มีการระบาดของโรคเลปโตสไปโรซิส ที่กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก จึงจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังโรคเลปโตสไปโรซิสในพื้นที่ของแปลงนาสาธิตการเกษตร และพื้นที่ข้างเคียง เพื่อเป็นการถวายความปลอดภัยแด่พระองค์

ในการเฝ้าระวังโรคเลปโตสไปโรซิสในพื้นที่ของแปลงนาสาธิตการเกษตรและพื้นที่ข้างเคียงแผนกสัตว์ทดลอง กองวิเคราะห์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร ได้ดำเนินการดักจับหนูและเก็บตัวอย่างน้ำจากแหล่งน้ำต่างๆ บริเวณแปลงนาสาธิตการเกษตร โ รงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และพื้นที่ข้างเคียง เช่น ธารน้ำหน้าวัดสุตธรรมาราม สระบอน บ่อปลา และสระน้ำในบริเวณหน่วยฝึกทหารใหม่ กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอม - เกล้า และแปลงนาภายในโรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก เพื่อนำมาเพาะแยกเชื้อเลปโตสไปรา โดยทำการเพาะแยกเชื้อในอาหารเลี้ยงเชื้อ EMJH และตรวจสอบชนิดของเชื้อที่เพาะแยกเชื้อได้ด้วยวิธีพีซีอาร์ (PCR) ตั้งแต่ปี ทั้งนี้ได้ดำเนินการเฝ้าระวังโรคเลปโตรไปโรซิส ในพื้นที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง พ.ศ.2551-2556

ผลการเพาะแยกเชื้อเชื้อเลปโตสไปรา จากหนู และแหล่งน้ำต่างๆ ในห้วงปี พ.ศ. 2551-2556 ดังแสดงในตาราง

พ.ศ.	การเพาะแยกเชื้อเลปโตสไปราจากแหล่งน้ำ			การเพาะแยกเชื้อเลปโตสไปราจากไตหนู		
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	จำนวนตัวอย่างที่พบเชื้อเลปโตสไปรา		จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	จำนวนตัวอย่างที่พบเชื้อเลปโตสไปรา	
		ชนิดไม่ก่อโรค	ชนิดก่อโรค		ชนิดไม่ก่อโรค	ชนิดก่อโรค
2551	13	0	0	15	0	0
2552	9	6	0	0	0	0
2553	14	0	0	2	0	0
2554	11	0	0	8	0	1
2555	52	0	0	5	0	0
2556	80	3	0	2	0	1

จากผลการศึกษาในรอบ 6 ปี ตั้งแต่ปี 2551-2556 ยังคงตรวจพบเชื้อเลปโตสไปราทั้งในแหล่งน้ำ และหนู แม้ว่าในแหล่งน้ำพบเพียงเชื้อเลปโตสไปราชนิดไม่ก่อโรค แต่ยังพบเชื้อเลปโตสไปราชนิดก่อโรคในหนู ฉะนั้นพื้นที่แปลงนาสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จึงยังคงมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อก่อโรคเลปโตสไปโรซิส ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการในการควบคุมและป้องกันไม่ให้สัตว์ที่เป็นรังโรคเช่น หนู โค และ กระบือ ลงไปในแปลงนา และควรให้ความรู้หรือประชาสัมพันธ์แก่กำลังพลทหาร และประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจเกี่ยวกับโรคและการป้องกันการติดต่อของโรคนี้ เช่น ควรสวมใส่รองเท้าบู๊ท สวมถุงมือหากจำเป็นต้องทำกิจกรรมในแปลงนา และเมื่อเสร็จภารกิจต้องรีบอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดทันที เป็นต้น